

Nyheter

Krigen i Ukraina

DSA anbefaler å ha jodtabletter til beredskap. Men det er viktigst for de som er under 40 år gamle. Torstein Bøe / NTB

Myndighetenes råd ved atomulykker

Russiske styrker angrep Europas største atomkraftverk. Hva gjør du hvis ting går galt?

Chamanpreet Kaur

Apoteker over hele landet er utsolgt for jodtabletter. Europas største atomkraftverk Zaporizjzja ble angrepet av russiske styrker.

Hva sto det på den beredskapsplakaten igjen? Bør du lage et eget beredskapslager, og hva skal det i så fall inneholde? Her er alt du trenger å vite, og hva du skal gjøre ved en atomulykke.

Fredag morgen er det klart at bygninger på kraftverket området er skadet, og situasjonen fremstår som alvorlig. Samtidig er det ingen meldinger om at det har vært noen radioaktive utslipp.

Så, hvor sannsynlig er det at Norge påvirkes av en eventuell hendelse ved et atomkraftverk i Ukraina?

Direktoratet for strålevern og atomikkerhet (DSA) er myndighetenes informasjonskanal om atomberedskap. DSA har et kriseutvalg på plass. Dette utvalget møtes for å vurdere situasjonen, og se på hvordan Norge vil bli påvirket av en eventuell ulykke. De kan sette i verk en rekke tiltak.

DSA følger i disse dager nøye med på situasjonen i Ukraina. Og de sjekker været. Ofte.

Ved en atomulykke ved et ukrainsk kjernekraftverk, og vind som blåser i vår retning, kan det komme et radioaktivt nedfall over Norge. Foreløpig blåser ikke vinden vår vei. Ukraina ligger også ganske langt unna. Og det er ikke meldinger om at selve reaktorene i Zaporizjzja er skadet. Det er inne i disse at det radioak-

tive brenselet befinner seg.

Men det er greit å vite hva du skal gjøre ved en atomulykke likevel.

1. Hold deg inne

Det første du kan gjøre er å holde deg innendørs. Ved å holde deg inne, enten det er hjemme, på arbeidsplassen eller en institusjon, reduseres mengden stråling du utsettes for. Samtidig unngår du å puste inn radioaktiv forurensning eller få det på kroppen.

Dette er antagelig det første og viktigste tiltaket som iverksettes av myndighetene ved en eventuell ulykke i Ukraina.

Du bør regne med å være inne i opptil to dager. Derfor er det lurt å ha nok mat og drikke til dette. Du bør nemlig holde deg inne så mye som mulig. Hvis du må ut, så er det viktig å passe på at turene blir korte.

Anbefalingen om å være inne skal være kort, gjerne ikke over to døgn. Grunnen til dette er at noen radioaktive stoffer har kort halveringstid. Det betyr at de er mest farlige når de først slippes ut i luften, men at denne faren vil avta i løpet av noen dager eller timer.

Etter hvert som det går noe tid så vil radioaktivitet avta vesentlig. Det er grunnen til at det er et effektivt tiltak å holde seg innendørs, sier Ingar Amundsen. Han er avdelingsdirektør i DSA.

Så er du inne, hva nå?

→ Lukk dører og vinduer. Skru av ventilasjon og alt som trekker luft inn.

→ Dusj og skift klær hvis du har vært ute og tror du har vært i

Gjør klart ditt eget beredskapslager

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap har laget en liste over hva du bør ha i hus for å klare deg i tre døgn ved en eventuell nødsituasjon, hvor tilgang på mat, vann og strøm kan være begrenset.

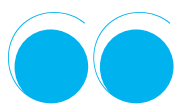
110 Brann og redning
113 Akutt medisinsk hjelp
116 117 Legevakt
112 Politi

14. Medisiner du er avhengig av.
15. Tørke- og toalettpapir.
16. Våtservietter og desinfeksjonsmiddel.
17. Førstehjelpspakke.
18. Jodtabletter til bruk ved atomhendelser.

19. Batteridrevet DAB-radio.
20. Batterier, batteribank og mobillader til bilen.
21. Litt kontanter.

KILDE OG FOTO: Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

NTB

Etter hvert som det går noe tid så vil radioaktivitet avta vesentlig

Ingar Amundsen, avdelingsdirektør i DSA

kontakt med radioaktiv forurensning.

→ Vask deg med såpe, unngå å skrape opp huden. Bruk sjampo, men ikke balsam. Med balsam kan forurensningen feste seg til håret ditt.

→ Vask klærne og tørk av sko med en fuktig klut. Kast kluten.

→ Følg med: Myndighetene vil informere om situasjonen fortløpende. Pass derfor på at du har noen informasjonskanaler tilgjengelig.

2. Hva med jodtabletter?

DSA anbefaler å ha jodtabletter i beredskap. Det kan beskytte mot radioaktivt jod. Det er spesielt viktig å ha tabletter om du er under 40, gravid eller ammende.

Grunnen til dette er at radioaktivt jod kan gi kreft i skjoldbruskkjertelen. Risikoen er størst hos barn, unge, gravide og ammende. Jodtabletter kan være med på å blokkere opptaket av radioaktivt jod i skjoldbruskkjertelen.

Du skal bare ta jodtabletter hvis myndighetene anbefaler det.

De siste dagene har flere apoteker over hele landet meldt om utsolgte jodtabletter. Men ved en ulykke i Ukraina er det lite sannsynlig at det blir behov for dem i Norge.

- Vi har vurdert at hvis det er store utslipp fra kjernekraftverkene i Ukraina, så er avstanden så stor at det ikke vil være behov for jodtabletter, sier Amundsen.

Han forteller at DSA har gjort beregninger på dette. Men de anbefaler alltid å ha tabletter hjemme i tilfelle ulykker i nær-

områder. For eksempel har både Sverige og Storbritannia kjernekraftverk, og det seiler jevnlig atomubåter langs kysten.

3. Hva skjer med maten

Du har nettopp fått beskjed om å holde deg inne. Kanskje du har gjennomført den store ukehandelen. Kan du spise maten din?

Ja. Maten du kjøper i butikken er trygg. Du kan også drikke vann fra springen.

Maten fra hagen må du være litt mer forsiktig med. Her vil myndighetene komme med veiledning ved behov.

Noen næringsmidler tar lett opp radioaktive stoffer, ifølge DSA. Dette gjelder for eksempel rein, ferskvannsfisk, sopp og bær. Myndighetene følger derfor ekstra nøye med på næringsmiddelproduksjonen. Dette er blant annet fiskeoppdrettere og bønder. Disse har ansvaret for å hindre at matvarer blir forurenset eller at forurenset mat kommer ut i butikkene.

4. I verste fall: Evakuering

Hvis en atomulykke skjer i nærheten, kan det være aktuelt med avsperring av områder og evakuering av lokalsamfunn.

Politiet vil avsperre et område hvis det blir sterkt forurenset. Dette kan de også gjøre hvis det er fare for at området blir forurenset.

Avsperring er et tiltak for å hindre at forurensningen spres seg, og for å beskytte befolkningen. I noen tilfeller kan det være aktuelt å evakuere lokalbefolkningen.